

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 9

Ljubljana, 5. maja 1953.

Leto IV.

Skupni plenum učiteljstva OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOL

Glavni referat na skupnem plenumu Zdrženja učiteljev Jugoslavije in Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev Jugoslavije v Beogradu dne 16. in 17. aprila je imel tov. Milisav Mijušković. Zadržal se je predvsem pri problemih samoupravljanja v šolstvu. Ker so teze tega izčrpnega referata večinoma zajete tudi v resoluciji, ki jo je plenum sprejel in jo je naš list objavil v zadnji (8.) številki, se pri samem referatu danes ne bomo posebej zaustavljali. Naj podčrtamo le nekatere ugotovitve, ki so značilne, in so jih potrdili tudi posamezni delegati.

Predvsem moramo ugotoviti, da imamo doslej s samoupravljanjem že nekaj izkušenj. Naši Sveti za prosveto in kulturo so nam tozadevna šola, ki je pa žal nismo dovolj izkoristili, še manj pa preučili. Ker niso o »Svetih« kot državno-družbenih organih pisali tisti, ki so v njih sodelovali, je danes težko dati neko popolnejšo analizo njihovega dela. Vsekakor je najpozitivnejše pri Svetih za prosveto in kulturo to, da so vzbudili živ interes prosvetnih in ostalih javnih in družbenih organizacij za probleme pouka in vzgoje ter da so angažirali organizacije prosvetnih delavcev in druge družbene organizacije pri samostojnem preučevanju posameznih problemov. Med nedostatke precej velikega števila Svetov pa štejemo to, da so ostali marsikje zgolj posvetovalni organ, da vodijo ponekod prosvetno politiko mimo prosvetnih delavcev,

dočim so se nasprotno drugod pa skoraj profesionalizirali (se pravi, da so člani Sveta skoraj izključno prosvetni delavci), da so metode dela dokaj siromašne in da so pozabili, da so žarišče dela šole in da zato Svet ne more prevzemati nalog, ki jih izvrši lahko edino le šola. Mnogi Sveti so hoteli voditi tudi Zdrženja prosvetnih delavcev kot svoj organ in so odbijali njihovo iniciativo. Tudi niso vedno kolektivno odločali, kadar je šlo za prosvetnega delavca kot človeka, ter so to prepustili svojemu aparatu. Mnogo škode povzroča tudi neurejen odnos mestnih oz. okrajnih ljudskih odborov do Svetov za prosveto in kulturo. Zasledimo lahko dve tendenci: ali oddvajanje Sveta od ljudskega odbora, ali pa stalno vmešavanje ljudskega odbora v delokrog Sveta.

Pri sami sestavi Svetov pa je plenum moral ugotoviti, da ogromna večina ni formirana v duhu ustavnega zakona. Zato je tudi postavil reorganizacijo teh na prvo mesto. (Naj mimogrede omenimo, da je Svet za prosveto, znanost in kulturo L.R. Hrvatske že pred tem sprejel »Priporočilo« ljudskim odborom, da ponovno pretresejo strukturo in pa način, po katerem so formirani njihovi sveti za prosveto in, v kolikor niso formirani v skladu z ustavnimi predpisi, naj jih formirajo na novo skladno z ustavnimi načeli.) Gre namreč za demokratični princip, da pridejo v svet predstavniki družbenih organizacij. Predstavniki pa ne more doletati in izbirati ljudski odbor, kakor je bila to praksa doslej, marveč samo plenumi dotične organizacije oziroma delovni kolektivi odgovarjajoče ustanove, ki svoje predstavnike lahko seveda tudi vsak čas odpokličejo.

Da družbeno upravljanje ne more biti neka običajna reorganizacija, so med prvimi v prosvetnih vrstah izpričali prosvetni delavci iz Bjelovara. O tem je plenum seznanil hrvatski delegat tov. Tone Peruško. (Glej posebno poročilo v tej številki!)

Kaj je samoupravljanje v šolstvu?

To vprašanje je načel tov. Ludvik Gabrovšek, ki je bil eden od članov slov. delegacije. Referat na vprašanje ni dal jasnega odgovora. Besedo smo prenesli iz gospodarskega področja v prosvetnega. Popolnega samoupravljanja ne more biti tam, kjer ni obenem dana zanj tudi ekonomska baza. Zato bo treba pojem, v kolikor se pojavlja na prosvetnem ali socialnem področju, precizirati. Tudi tov. Papenica iz Beograda je bil mnenja, da pristopamo k samoupravljanju nekako abstraktno prav zato, ker si tudi sami še nismo povsem na čistem, kaj je njegova vsebina. Za samim principom je treba videti tudi pot, ki nas naj vodi k boljšim praktičnim uspehom — saj boljši uspehi so svrha našega boja za ta princip. Sveti so v stalnem formiranju (v Beogradu že štirikrat!), kje ostane potem kontinuiteta pri reševanju važnih vprašanj? Vprašanje organizacije naše demokracije je pereče povsod in to od najvišjih pa do najnižjih organov. Tu še nismo prišli daleč. Tudi v ustavnem zakonu imamo samo nekaj stavkov, na katere se lahko oslanjamo, dočim si je gospodarstvo izdelalo že celovit sistem. Treba bi bilo formirati posebno komisijo, v katero bi prišli predstavniki vseh republik, ki bi obdelala v celoti, seveda le v glavnih obsevih, vodstvene principe za naše šolstvo. Tov. Peruško je v tej debati posebej opozoril, da so sedaj veljavni predpisi pri uporabi šolam določenih kreditov v posameh vsakršni samoupravi. Vprašanje se moramo, ali bo z denarjem manj pošteno ravnati šolski kolektiv, ki obstaja recimo iz 25 učiteljev, kot ravnata dva finančna referenta na okraju? Kolektivi naj šolam namenjeni denar trošijo po svoji uvidenosti. Nato je govoril še o tem, v koliko so konkretna določila hrvatskega šolskega zakona (»Solo upravlja učiteljski zbor...«) pospeševala demokratičnost in samoupravljanje, čigar vsebina ni v tem, ali upravnika volimo ali pa postavljamo, ampak v tem, da s samim mehanizmom volilnega akta zainteresiramo na uspehu šole vse učitelje. V zboru, v tej osnovni edini, morajo biti aktivni vsi, vsi morajo odgovarjati za delo vseh. Iz te postavke rezultira potem tudi drugačen odnos do učencev, do kolegov. In da se spremene ti odnosi, za to nam pač gre, ker bi drugače bilo vse gola formalnost.

RESOLUCIJA

O MATERIALNEM POLOŽAJU PROSVETNIH DELAVCEV

Drugi plenum Centralnega odbora Zdrženja učiteljev in Centralnega odbora Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev Jugoslavije, ki je bil 16. in 17. aprila 1953 v Beogradu, je po diskusiji o izvajanju Uredbe o nazivih in plačah uslužbencev v prosvetno-znanstveni službi, z namenom, da bi se bolje uredil materialni položaj prosvetnih delavcev, sprejel naslednjo

RESOLUCIJO

Plenum ugotavlja, da je z Uredbo o nazivih in plačah uslužbencev v prosvetno-znanstveni službi z dne 1. aprila 1952 način ureditve nagrajevanja prosvetnih delavcev napredoval. Izdaje Uredbe kaže ne samo resnično skrb temveč tudi velike napore državnih organov, da se v skladu z našimi ekonomskimi možnostmi materialni položaj prosvetnih delavcev reši kar najbolje.

Vendar pa so se ob izvajanju Uredbe, predvsem zaradi nekaterih nepreciznosti in samovoljnega tolmačenja nekaterih stališč Uredbe, pokazale tudi neke slabe strani, ki so imele negativne posledice. Razen tega so se ob izvajanju Uredbe pojavile tudi določene nenormalnosti, ki se kažejo v nesorazmernosti med nagrajevanjem uslužbencev v državni upravi oziroma v prosvetno-znanstveni službi in onih v gospodarstvu. Danes so te nenormalnosti še bolj potencirane, kar povzroča velike kadrovske motnje v vseh, zlasti pa v strokovnih šolah, kjer nekateri strokovni kadri, ki so tem šolam nujno potrebni, nečejo ostati v njih, ker imajo mnogo nižje plače, kot bi jih imeli v gospodarstvu. Razen tega je povišanje cen položaj prosvetnih delavcev, zlasti onih, ki so v začetnih plačilnih razredih, še poslabšalo. Zaradi tega ves sistem nagrajevanja prosvetnih delavcev ni več tako zadovoljiv, kot je bil ob izdaji Uredbe.

Zaradi naštetih pojavov smatra plenum, da bi bilo potrebno izvesti reformo sistema nagrajevanja v prosvetno-znanstveni službi v tem smislu, da bi se vskladile plače prosvetnih delavcev s plačami uslužbencev v gospodarstvu, tako da bi se dejansko manifestiralo načelo socialističnega nagrajevanja tudi na tem področju družbene dejavnosti.

Razumevajoč, da sedanja ekonomska situacija naše države, ki jo je povzročila lanskoletna suša, ne dopušča neke korenite izpremembe Uredbe, ki bi zaradi navedenih dejstev bila logična, plenum smatra, da je nekatere popravke obstoječe Uredbe nujno izvesti takoj, da bi se materialni položaj prosvetnih delavcev uredil vsaj deloma.

Zaradi tega smatra plenum, da je treba takoj storiti naslednje:

1. Izvajanje splošnih predpisov o materialnem položaju prosvetnih delavcev je v smislu 4. člena Ustavnega zakona treba popolnoma prepustiti v pristojnost svetom za prosveto in kulturo kot družbenim organom, ki naj jih izvedejo v smislu obstoječih zakonskih predpisov.

2. Člen 19 Uredbe postavlja prosvetne delavce v izjemno slabši položaj glede napredovanja v primeri z uslužbenci drugih strok, ker je s tem členom neupravičeno samo njim postavljena ovira za napredovanje.

Zaradi tega zahtevamo:

a) da republiški sveti za prosveto, znanost in kulturo izvrše revizijo vseh spornih primerov, ki so nastali med prevažanjem po pritožbah prosvetnih delavcev proti prevebam, in da se prosvetnim delavcem, ki so bili neupravičeno zadržani v nižjih plačilnih razredih, popravek računa od dne, ko je Uredba postala veljavna;

b) da se v svrhu pravilnejšega in uspešnejšega reševanja vseh vprašanj pri reviziji prevažanja in napredovanja prosvetnih delavcev v smislu samoupravljanja v šolstvu, ta prenescejo iz pristojnosti komisij pri izvršnih odborih ljudskih republik v pristojnost republiških svetov za prosveto, znanost in kulturo;

c) da se v zaključne razrede v smislu člena 19 Uredbe ne morejo prevesti samo oni prosvetni delavci, ki so bili po osvoboditvi za svoje šolsko delo ocenjeni negativno, in oni, ki so bili kaznovani s tako disciplinsko kaznijo, ki ima za posledico ustavitve napredovanja;

d) plenum smatra, da je po izvršeni reviziji člen 19 Uredbe o nazivih in plačah v prosvetno-znanstveni službi treba ukiniti, v bodoče pa prevajati prosvetne delavce v sledeče plačilne razrede, tudi v zaključne, glede na uspehe, ki jih imajo pri šolskem delu, ter zadrževati one, ki dobe negativno oceno.

3. Da se omogoči svetom za prosveto, znanost in kulturo, da najboljši prosvetni delavci napredujejo v VII. in VI. plačilni razred (učitelji) oziroma v VI. in V. (predmetni učitelji), in v V. in IV. plačilni razred (profesorji).

4. Da se 22. čl. Splošne uredbe o plačah državnih uslužbencev uporablja tudi za prosvetne delavce.

5. Da se prosvetnim delavcem, ki delajo na težkih službenih mestih in v posebno težkih življenjskih in delovnih pogojih, zagotove dodatki, ki ne smejo biti nižji kot 1000 din, in da se izdajo predpisi, s katerimi se regulira honoriranje prekoobveznega učiteljevega dela. Centralni odbor bo vztrajal, da se preko Zveznega izvršnega sveta pooblaste republiški izvršni sveti, da izdajo predpise, ki bodo to vprašanje uredili.

6. Pravilnik o funkcijskih dodatkih se je sestavil in izdal brez sodelovanja predstavnika društev prosvetnih delavcev, in sedanji funkcijski dodatki s svojo višino ne stimulirajo prosvetnih delavcev na položajih, za katere se dajejo. Plenum smatra, da je šolskim upraviteljem, inšpektorjem in ravnateljem, naj se izbirajo z razpisom ali drugače, treba zagotoviti večje funkcijske dodatke.

7. Učitelji, ki delajo v vadnicah učiteljskih, naj se izbirajo po razpisu, za napornejše delo pa naj se jim določi poseben dodatek.

8. Prosvetnim delavcem, ki so prišli iz drugih strok, je treba priznati leta službe, prebita v teh strokah; to ne velja za one, pri katerih se ugotovi, da po osvoboditvi niso hoteli stopiti v prosvetno-znanstveno službo, čeprav so bili vanjo pozvani. Za napredovanje je treba predmetnim učiteljem priznati tudi službena leta, ki so jih prebili v študiju na višji pedagoški šoli, če so bili takrat v delovnem odnosu, zlasti, ker so po dosedanjih predpisih bila ta leta priznavana tudi za napredovanje.

9. Prosvetnim delavcem — profesorjem in predmetnim učiteljem — ki delajo na vasi, je treba dati tako kot učiteljem dodatek v smislu 28. člena Uredbe.

10. Plenum izraža svoje nezadovoljstvo z načinom dela zavodov za socialno zavarovanje pri prevažanju prosvetnih delavcev in zahteva:

a) da upravni odbori zavodov za socialno zavarovanje posebej pregledajo delo svojega službenega aparata v zvezi s prevažanjem prosvetnih delavcev in da onemogočijo napake v uporabljanju Uredbe o določanju in o prevažanju pokojnin in invalidnin;

b) da se prosvetni delavci, upokojeni po vojni do 1. aprila 1952 prevedejo po 2. odstavku 51. člena Uredbe in da se revizija vloženih pritožb proti prevebam izvrši ob prisotnosti predstavnikov društev prosvetnih delavcev.

11. Plenum nalaga sekretariatu Centralnega odbora dolžnost, da seznanijo s temi zaključki Izvršni svet FLRJ in da vztrajajo na tem, da se izvedejo.

12. Republiški odbori morajo doseči pri izvršnih svetih ljudskih republik, da se vprašanja, za katera je pristojen Izvršni svet, rešujejo v smislu gornjih zaključkov.

13. Republiški odbori naj dosežejo izdaje pravilnikov o dodatkih v naravi za prosvetne delavce, ki delajo na vasi, v kolikor se to še ni zgodilo, in da se te datjave ne obdavčujejo ter s tem vplivajo na prejevanje otroških doklad.

14. Plenum poziva vse organizacije, da se s temi zaključki seznanijo in da v svojem delokrogu store vse, da se tudi izvedejo, in da pri tem pazijo na pravno in materialno zaščito svojega članstva.

15. Plenum poudarja, da je vprašanje materialnega položaja treba reševati skupno z vsemi društvimi prosvetnih delavcev. Zaradi tega sklene, da se pri vseh republiških in centralnih odborih ustanove skupne komisije, ki bodo ta vprašanja preučevale dalje in dajale sugestije, kako jih je treba reševati.

Drugi plenarni sestanek Centralnega odbora Zdrženja učiteljev in

Centralnega odbora Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev Jugoslavije

O sedanjem položaju prosvetnih delavcev

Dopoldanska debata drugega dne plenarnega zasedanja je bila posvečena materialnim problemom prosvetnih delavcev. Pri tej so sodelovali tudi predstavniki drugih prosvetnih združenj, predvsem se predstavnik Zdrženja profesorjev in učiteljev strokovnih šol. K tem vprašanjem je plenum sprejel dve posebni resoluciji, ki ju v tej številki objavljamo. Resoluciji zajemata skoraj vse, kar so naša Zdrženja doslej predlagala oziroma ugotavljala. Jasno pa je, da je plenum izhajal iz

ekonomskega stanja naše države in se zato omejil na tisto, kar je mogoče napraviti. Nastopil je proti samovoljni personalnega aparata, zahteval takojšnjo ukinitve 19. člena uredbe o prosvetno-znanstveni službi, ki je povzročila strahotne anomalije (v Srbiji n. pr. so komisije na okrajih zaustavile po tem členu napredovanje 11% prosvetnih delavcev, republiška revizija Sveta za prosveto in kulturo je ta odstotek zvišala na 13, uradniški aparat pri vladni komisiji pa kar na 20%), nastopil za plačilo nadurnega dela učiteljem, za upoštevanje težkih mest

itd. Plenum se je tudi vprašal, po kakšni logiki govore prehodna določila te ali one uredbe tako, interna, naknadna navodila aparatu pa povse drugače. Ugotovil je, da bi prosvetni delavci razumeli, če bi jim nekdo rekel: »Vsak naj prispeva toliko in toliko, — razlogi so ti in ti...«, nikoli pa ne bodo soglasni s tem, da se dogajajo nepravilnosti zaradi samovoljnega tolmačenja sicer res nepreciznih uredb. Republiki in okrajem je vsekakor treba omogočiti, da same popravijo položaj prosvetnih delavcev, ako najdejo za to potrebna sredstva.

RESOLUCIJA

o nepravilnih postopkih pri reviziji prevebam prosvetnih delavcev na novi sistem plač

Drugi skupni plenum Centralnega odbora Zdrženja učiteljev in Centralnega odbora Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev srednjih šol Jugoslavije ugotavlja, da so bile ob prevebam prosvetnih delavcev, zlasti pa ob reviziji teh prevebam napravljene mnoge nepravilnosti in napake s strani personalnih komisij posameznih republiških vlad, odnosno izvršnih svetov. S temi revizijami so bili nepravilno kaznovani mnogi prosvetni delavci, med njimi tudi zelo vidni in zaslužni.

Personalne komisije pa tudi niso pri tej reviziji ugotavljale samo pravno pravilnost prevebam, marveč so znova ocenjevale prosvetne delavce in s tem ignorirala ocenjevanja, ki so jih vršile posebne komisije pri okrajnih (mestnih) odnosno repub. Svetih za prosveto. To je politično zelo slabo delovalo na prosvetne delavce in to ne toliko zaradi materialnega oškodovanja, kolikor mnogo bolj zaradi vseh nepravilnosti in nepravilnosti, ki so pri tem nastale.

Da se to popravi in zaradi pravnega izvajanja Uredb o zvanjih in plačah uslužbencev v prosvetno-znanstveni stroki, izdaja plenum sledečo posebno

resolucijo

1. da se razveljavijo vse revizije, ki so jih izvršile personalne komisije republiških vlad, odnosno izvršnih svetov, in da se prevebam in revizije dosedanjih spornih primerov prenesejo na republiške Svete za prosveto, znanost in kulturo, ki bodo vsa ta vprašanja reševali v smislu sedanjih zakonskih predpisov s pomočjo Zdrženja prosvetnih delavcev;

2. v kolikor izvršni sveti ne bi osvojili tega predloga, so dolžni centralni in republiški odbori naših Zdrženj, da v dogovoru z ostalimi Zdrženji prosvetnih delavcev postavijo to vprašanje pred odgovarjajočo ljudsko skupščino.

Beograd, 17. aprila 1953

Drugi plenarni sestanek Centralnega odbora Zdrženja učiteljev in Centralnega odbora Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev srednjih šol Jugoslavije

Kako prosvetni delavci Bjelovara (LRH) rešujejo vprašanja iz prosvetnega področja

(Od našega priložnostnega dopisnika)

Dne 8. aprila so prosvetni delavci Bjelovara sklicali plenarni sestanek, ki je trajal od 19. do 3. ure jutraj. Sestanek nas uči, kako se lahko na javnem sestanku rešujejo tudi najosnovnejša prosvetna vprašanja, če prosvetni delavci pravilno razumejo današnji razvoj socialistične demokracije. Sestanek je bil javen in sklican za vse učitelje, strokovne učitelje in profesorje vseh šol mesta Bjelovara, ki so mu pa prisostvovali tudi predsednik Mestnega ljudskega odbora in predstavniki raznih družbenih organizacij.

Ko smo predstavniki republiških odborov prosvetnih delavcev prišli v Bjelovar in smo vprašali, do kdaj mislijo, da se bo približno končal sestanek, nam je eden od sklicateljev, tov. Praznič, odgovoril, da bo verjetno trajal do štirih jutraj. Temu odgovoru smo se nasmejali, toda v resnici je javno, včasih tudi tajno glasovanje o sklepih bilo končano šele ob treh jutraj. Ves čas sestanka so bili navzoči vsi prisotni.

Poglejmo, kako je prišlo do tega zelo živga in z raznih stališč zelo interesantnega zborovanja prosvetnih delavcev.

V mestu Bjelovaru imajo eno popolno gimnazijo, dve osemletki, več osnovnih šol, vajensko šolo, dijaški dom in razne kuturne ustanove. Z vsemi temi šolami in ustanovami je upravljala mestni prosvetni svet, ki ima sedem članov. V Svet mesta Bjelovara — kakor je to primer tudi v nekaterih drugih krajih Hrvatske — članov niso poslali prosvetni delavci, ampak jih je postavil Mestni ljudski odbor izmed tovarišev, ki so opravljali razne dolžnosti, pa so bili na zadnjih volitvah izvoljeni v ljudski odbor. Vsi postavljeni člani so bili znani, sposobni in marljivi ljudje, toda pri svojem delu v Svetu so uporabljali stare delovne metode »komandiranja«, ki nikakor niso v skladu s sodobnim demokratičnim vodstvom in s socialističnim odnosom do ljudi.

Prosvetni delavci mesta Bjelovara so poznali dobre stvari članov Sveta in so mislili, da člani morajo na ta način upravljati s prosvetnim svetom, čeprav se niso strinjali z marsikaterimi postopki članov Sveta za prosveto. Posebno je zraslo nezadovoljstvo zaradi samovoljnih postopkov nekaterih članov Sveta v zadnjem času, ko so ti člani zaradi osebnih interesov premeščali nekatere prosvetne delavce. Nezadovoljstvo je raslo, a med prosvetne delavce tega relativno majhnega mesta se je vedno bolj vtihovala nezdružena atmosfera, ki je prerasčala že tudi delo učiteljskih zborov, šol in splošno kulturno-prosvetno življenje v mestu. Višek nasprotij je bil dosežen, ko je republiški odbor Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev Hrvatske predlagal Ropaca Ivana, gimnazijskega učitelja v Bjelovaru, za predstavnika Zdrženja v republikem svetu za prosveto in kulturo. V zvezi s tem predlogom so poslali direktor gimnazije Kolaković, predsednik Društva profesorjev v Bjelovaru Trbojevič, ter člani Sveta za prosveto Kovač, Vukres in Lučić Republiškemu odboru profesorjev Hrvatske petico, češ da predlagani Ropac ne more zastopati profesorjev in predmetnih učiteljev v Republičkem svetu. Ko so prosvetni delavci mesta Bjelovara zvedeli za to petico, so zahtevali, naj predsednik Društva profesorjev Trbojevič skliče plenarni sestanek, na katerem bodo razpravljali o splošnih družbenih vprašanjih, o odnosu Društva do Sveta in o zadevi predlaganega tov. Ropaca. Predsednik Društva sestanka ni hotel sklicati. Zato je po statutu določeno število prosvetnih delavcev zaprosilo poverjeničstvo za notranje zadeve za dovoljenje, da skliče sestanek vseh prosvetnih delavcev mesta Bjelovara, o čemer so obvestili tudi svoje Republiške odbore. Na plenarnem sestanku so sklenili, da ne bodo razpravljali samo o zadevi tov. Ropaca, ampak predvsem o sestavu Sveta za prosveto in kulturo v Bjelovaru, o delu njegovih članov ter o delu upravnih odborov društev prosvetnih delavcev. Že v začetku sestanka so zahtevali zborovalci, da je treba razpravljati o tem, ali člani Sveta delujejo v smislu socialistične demokracije, v interesu prosvetnih delavcev, šole in splošnega kulturno-prosvetnega življenja. Sklenili so pa tudi, da bodo na sestanku razpravljali o načelnih zadevah in ne bodo vnašali v razpravo osebnih zadev.

Izvoljeno delovno predstvedstvo je vodilo sestanek brez referata. Prebrani so bili samo protesti imenovanih tovarišev proti kandidaturi tovariša Ropaca. Najprej so govorili podpisniki protesta. Direktor gimnazije Kolaković in drugi so vztrajali pri svojih argumentih in navajali, zakaj tov. Ropac ne more biti član Republiškega sveta za prosveto in kulturo. Nato je tov. Ropac z dokumentarnim materialom izpodbijal drugo za drugo navedbo in petico, prikazal je tudi, kakšne so lastnosti in način

delo podpisnikov petice. Za njim so se vrstili učitelji, vzgojitelji in profesorji. Govorili so odkrito in jasno o direktorju gimnazije, o članih mestnega prosvetnega sveta in upravnega odbora društva, kako so postali samozvanci na teh položajih in diktatorji, in kako je tako delo na škodo pravilnemu razvoju kulturno-prosvetnega gibanja. Tako je postajala vedno bolj jasna slika, do česa lahko dovede odgovorne ljudi njihov način dela, kadar niso sposobni, da se dvignejo nad svoje osebne interese. Na eni in na drugi strani so sedeli ljudje, ki imajo pri družbenem in političnem delu odločujočo vlogo; sedaj je bila prilika, da so povedali drug drugemu vse, kar je bilo doslej narobe, kako je ustvarjalo na prosvetnem področju nezdravo situacijo in vnašalo negotovost med prosvetne delavce.

Kakšen je rezultat sestanka? V prvem delu resolucije zahtevajo prosvetni delavci, da se da priznanje tov. Ivo Ropcu in podpre njegova kandidatura za člana Republiškega sveta. Pri tej točki je glasovalo 37

profesorjev za resolucijo, 6 proti resoluciji. To glasovanje je bilo tajno.

Resolucija je obsodila nedemokratski način upravljanja v mestnem Svetu za prosveto in zahtevala nezaupnico za pet članov Sveta. Zborovalci so pri tej točki zahtevali javno glasovanje. Za resolucijo je glasovalo pretežna večina prisotnih.

Nadalje so izglasovali, da je treba omenjenim prosvetnim delavcem vzeti vse javne funkcije v upravah šol, upravah društev in v Svetu.

Predlog, da bi omenjene tudi administrativno kaznovali (na primer s prenehanjem), so zborovalci zavrgli ter so prav nasprotno pozivali te, sicer ugledne tovariše, naj s svojim bodočim delom popravijo dosedanje napake, da jim bodo lahko pozneje zopet zaupali kake odgovornejše funkcije.

S tem je na tem plenarnem sestanku prosvetnih delavcev v Bjelovaru jasno prišlo do izraza, da na sestanku niso reševali osebnih vprašanj, ampak so zaradi boljšega kulturno-prosvetnega razvoja svojega mesta razčistili osnovne poglede, kako je treba upravljati s prosvetnim področjem. Kljub posamezniku tudi slabim stranem v pripravi tega plenarnega sestanka, lahko trdimo, da je Bjelovar najlepši vzgled, kako se da na najbolj koristen način zaščititi članstvo, obenem pa vplivati na progresiven razvoj in delo prosvetnih organov.

Tomo Žalac

Izjava

predsednikov republiških združenj prosvetnih delavcev o boštanjski zadevi

Od vsega početka razpravljanja o boštanjski zadevi so predsedniki republiških odborov združenj prosvetnih delavcev zavzemali naslednje stališče, ki so ga itak vedno zastopali:

1. Telesna kazen je izraz nemoči, ponižuje učenca in vzgojitelja, zato je vzgojitelja in družbe nevredna in je bila v šolah in vzgojnih domovih kot nesocialistično vzgojno sredstvo zavestno odpravljena. Vzgojitelji, ki telesno kazeno uporabljajo, naj za to odgovarjajo in naj bodo kaznovani. Ako pa kdo uporablja telesno kazen kot izraz razredne diskriminacije, je dvakrat kriv. Zato je stališče o telesni kazni v naših vrstah razčiščeno. Ko se borimo za popolno odpravo telesne kazni iz šol in vzgojalšč, se moramo istočasno zavzemati tudi za to, da se telesna kazen izkorenini v družinah in v družbi sploh.

2. Iskrena želja vzgojiteljev je, da bi se javnost, posebno pa starši, še bolj zanimali za vsa vzgojna vprašanja, ki naj bi našla več odmeva tudi v tisku. Obravnavanje teh vprašanj pa naj bo resno, dostojno in odgovorno, temelji naj na resnici in naj ima namen ne samo nakazovati pereče probleme, temveč tudi vzgajati javnost. Če je kdaj kateri prosvetni delavec trdil, da se vzgojna vprašanja ne smejo javno obravnavati, se tako mnenje ne sklada s stališčem združenj prosvetnih delavcev, pač pa je bilo na vseh zborih naših društev in združenj poudarjeno, naj se o vzgojnih vprašanjih javno razpravlja. Obenem odločno obsojamo vsak poizkus posploševanja napak posameznih prosvetnih delavcev in prenašanja teh napak na celoto.

3. Očitek cehovstva našim združenjem je neutemeljen. Združenja so strokovne organizacije v sestavi Zveze sindikatov Jugoslavije in imajo poleg drugih dolžnosti tudi dolžnost braniti pravice svojih članov v mejah zakonov in uredb, nimajo pa namena braniti krivce in tiste, ki škodujejo razvoju socializma.

Ljubljana, 27. IV. 1953.

Za Združenje učiteljev Slovenije: Zdešar Henrik
Za Združenje profesorjev in predmetnih učiteljev LRS: M. Raubar
Za Združenje profesorjev in učiteljev strokovnih šol LRS: Danilo Sbrizaj
Za Združenje defektologov: Albin Ogorelec
Za Združenje vzgojiteljev: Marjanca Pirnat

PLENUM VZGOJITELJEV JUGOSLAVIJE

Predšolska vzgoja naj se uzakoni

Dne 30. in 31. marca t. l. se je vršil v Zagrebu III. plenarni zbor združenj vzgojiteljev Jugoslavije. Na plenumu so kritično pregledali društveno delo v razdobju od II. plenuma, ki se je vršil 31. maja 1952 v Beogradu, pa do danes.

Težišče dela je bila v tem razdobju organizacijska krepitev združenja. Od 1500 vzgojiteljev Jugoslavije je bilo včlanjenih v združenje v začetku leta 1952 le 578 vzgojitelj ali 38 %. Zlasti je bilo težko vključiti v društvo tiste vzgojiteljice, katere so raztresene na oddaljenih službenih mestih. Naglašeno je bilo, da le v Sloveniji ni bilo težav pri vključevanju članstva v društvo.

Premalo je bilo povezave in sodelovanja s tistimi društvami, ki se bavijo z vzgojo in izvenšolsko zapolnitvijo otrok. Društvo prijateljev mladine in združenje vzgojiteljev morata najtesneje sodelovati pri svojem delu.

Tudi sodelovanje z oblastjo ni bilo povsod zadovoljivo. Pri nekaterih mestnih oz. krajnih svetih za prosveto so vzgojitelji člani sveta oz. komisij, sodelujejo le pri preveđbah, napredovanjih ter odpustih. Ponekod pa sploh ni kontakta med združenjem vzgojiteljev in oblastvenimi forumi.

Povsod po Jugoslaviji je bila največja pažnja osredotočena na skrb za strokovni dvig vzgojiteljic. Širok Jugoslavije so delovali strokovni aktivni vzgojitelji, ki so obravnavali vzgojne probleme, izvajali mesečne vzorne nastope, obravnavali pedagoško problematiko in zbirali didaktični material za delo s predšolskimi otroki. Strokovni aktivni so bili center usmerjajočega pedagoškega dela. Strokovni časopis »Predšolsko delo« je premostil začetne finančne težave. K premostitvi je pripomogla precj visoka naklada, delež pri tem

imata tudi sveta za kulturo in prosveto LR Srbije in BiH, katere sta z dotacijo postavila finančno bazo. Plenum je sklenil, da se pošlje obema svetoma s plenuma zahvalo.

Ze resolucija III. plenarnega zasedanja CK KPJ je podčrtala važnost predšolske vzgoje v sistemu celokupnega šolskega sistema. Sistematična predšolska vzgoja je trden temelj, na katerega potem lahko z uspehom gradi osnovna šola. Toda v naših predšolskih ustanovah je začet tako nizek odstotek predšolskih otrok, da je nujna zakonititev otroških vrtcev in s tem vse sistematične predšolske vzgoje. Naloga združenja je, da se bori za obvezno predšolsko vzgojo.

V LR Hrvatski so vključili v svojo organizacijo vse vzgojitelje predšolskih ustanov, mladinskih in srednješolskih domov ter internatov učencev v gospodarstvu. Ti vzgojitelji so bili včlanjeni v društva učiteljev oz. profesorjev. Sami pa so uvideli, da je njihovo delo nekaj specifičnega, zato so osnovali samostojne sekcije pri združenju vzgojiteljev Hrvatske. Priporočljivo je, da tudi druge ljudske republike izvedejo enako akcijo.

Preteklo leto se je vršil v Meksiku kongres svetovne organizacije predšolskih prosvetnih delavcev, kjer so bile zastopane Severna in Latinska Amerika, Švica, Anglija, Danska, Francija, Italija, Indija in Luksemburg. Našo državo kot članico svetovne organizacije predšolskih prosvetnih delavcev je na kongresu zastopal jugoslovanski veleposlanik v Meksiku. — Prihodnja mednarodna konferenca predšolskih prosvetnih delavcev se bo vršila 1954 v Rimu. Te se bodo udeležili tudi zastopniki združenja vzgojiteljev Jugoslavije.

Naglič Lojzka

NEKAJ O UČNIH NAČRTIH VAJENSKIH IN INDUSTRIJSKIH ŠOL

Predmetnik in učni načrti za vajenske in industrijske šole so bili do letošnjega šolskega leta enaki. Z novo uredbo je bilo za vajenske šole predpisano število ur praktičnega dela in s tem seveda tudi teoretičnega pouka, dočim za industrijske šole takega predpisa ni bilo. V Uredbi je uveljavljena odločna zahteva proizvođnje, da se število učnih ur teoretičnega pouka zniža na minimum in s tem poviša število ur praktičnega dela. V Beogradu so se menda neuradno domenili, da naj bo število teoretičnega pouka na industrijskih šolah višje od števila na vajenskih šolah. Tako smo dobili za industrijske šole poseben predmetnik. Postavlja se vprašanje, zakaj je tako in ali je to potrebno in koristno.

Učni načrti, ki so bili veljavni za vajenske in industrijske šole pred uveljavitvijo Uredbe, so ostali večinoma neizpremenjeni. Šolam je bilo prepuščeno, da jih prilagodijo novemu predmetniku. Kolikor vem, so nekatere šole ostale pri predmetniku, ki ga je sporazumno s šolami predpisal Svet za prosveto in kulturo LRS, dočim so druge šole dvignile število tedenskih ur na račun praktičnega dela.

Tako Uredba o strokovnih šolah, kot Uredba o vajenjskih šolah, da se v vajenski in industrijski šoli vzgajajo kvalificirani delavci oziroma obrtni pomočniki. Glavni in edini cilj teh šol je, izučiti ročnega delavca. Učenec mora postati kvalificirani delavec ali obrtni pomočnik, ki si bo služil svoj kruh z delom svojih rok, pa naj bo to zares ročno ali pa strojno delo. Jasno je toraj, da se mora naučiti učenec predvsem ročnosti. Vsa teorija, ki jo takemu učenec posređujemo, mora služiti učenec za čim boljše razumevanje praktičnega dela. Šola, ki hoče nekaj drugega, je zgrešila svoj smoter. Učiti našega učenca nečesa, kar v življenju ne bo potreboval zgolj zaradi »bistrvice uma« ali »dviga kulturnosti«, mislim, da je napačen trud. Teoretično znanje naj dopolnjuje učenčovo znanje praktičnega dela in ne obratno, kot nekateri mislijo.

V omenjenih dveh uredbah ni nikjer opaziti, da bi bila kaka razlika med dvema šolama, niti v sprejemnih pogojih niti v cilju šol. Tako stanje je bilo tudi pred uveljavitvijo uredbe. Za izurjenost v ročnem delu je potrebna učna doba, najsi bo to pri mojstru, v tovarni ali v šolski delavnici in vzporedno z njo teoretično pojasnjevanje delovnega procesa. To dobi učenec ali vajenec lahko tudi v šoli. Možno pa je, da si pridobi delavec in obrtni pomočnik svojo kvalifikacijo v tovarni ali pri mojstru brez šol in brez učne dobe. Kdor pozna delo, ki ga opravlja izučeni delavec in obrtni pomočnik, bo vedel, da mora imeti delavec za določen poklic isto osnovno strokovno izobrazbo. Za vsak obrat in vrsto dela si bo pa moral pridobiti še potrebno specialno znanje, ki ga bo dobil le s prakso na delovnem mestu. V učni dobi se mora torej naučiti učenec toliko, da bo dobro poznal osnovne stvari in da se bo znašel pri svojem nadaljnjem izpopolnjevanju.

Ko vemo, kaj naj bo absolutno nižje strokovne šole, ko vemo, da ga moramo naučiti teorije le toliko, da bo laže uspeval pri praktičnem delu, mislim, da ne bo težko postaviti ustrezen učni načrt.

Nihče ne more zanikati, da ni razlike med obrtnim in industrijskim delavcem. Industrija dela serijsko, dočim mora znati obrtnik izvrševati vsa dela od surovega materiala do končnega izdelka sam. Industrijski delavec bo rabil za svoje

delo večinoma le del svojega znanja, dočim bo obrtni pomočnik rabil vedno vse svoje znanje. Poleg tega mora poznati obrtni pomočnik tudi kalkulacijo. Za industrijskega delavca delajo vse kalkulacije in tehnične proračune tehnični biroji. Tudi mojster postane lahko obrtni pomočnik že po triletni delovni dobi, dočim potrebuje kvalificirani delavec v industriji okrog 7 let, da postane višji specialist. Toraj pri obrtnem delavcu zopet višja zahteva. Mislim, da sem navedel nekaj argumentov, ki govore za to, da bi morali pri teoretičnem pouku tretirati vse učenca enako (toraj naj bodo tudi predmetniki enaki). Nenehno zviševanje ur teoretičnega pouka izvira od nekd drugod, za to ni bilo odločilno znanje, ki ga naj ima absolutno te šole pri vstopu v prakso. V nemali meri je k temu pripomoglo to, da so bile industrijske šole materialno odlično oskrbovane in močno favorizirane v primeri z vajenskimi. Čas bi bil, da stopimo na trdna tla in da določimo učne načrte po stvarnih potrebah. Kaj pomaga, če zna učenec do podrobnosti opisati stroj za rezkanje stožastih zobnikov, če ga pa nikoli ni videl in ga verjetno tudi nikoli ne bo, ne razlikuje pa bele od pocinkane pločevine, ali če zna trigonometrijske funkcije v tretjem in četrtem kvadrantu, ki jih tudi kvalificirani delavec ne bo nikoli rabil, ne zna pa izračunati dolžine žice ob danem premeru in teži, ali če ne zna najosnovnejše kalkulacije, ker je treba računati z odstotki. Ugotvimo znanje, ki ga zahteva proizvođnja, in prilagodimo naše šole edino tem zahtevam.

Želje bi, da se oglasi čim več solnikov in predvsem praktikov na da dobimo končno učne načrte, ki bodo ustrezali našim stvarnim potrebam in stanju tako v obrti kot v industriji.

V. Juvancec

DVA TUJA JEZIKA V GIMNAZIJE!

Predlagani učni načrt je menda stopil že v zaključno fazo svoje uradne poti. Rešiti namerava določene dosedanje pomanjkljivosti in približati gimnazijo sedanjim potrebam javnega življenja. Sestavljajci so se gotovo potrudili pri določevanju novega predmetnika. Ne moremo pa se znebiti vtisa, da so realni predmeti to pot znatno bolj odrezali kot jeziki. Brez dvoma je nemogoče pri omejenem številu učnih ur zadovoljiti vse želje in potrebe, toda zdi se nam, da bo šla naša šola za 50 let nazaj, če bo osvojeno načelo enega samega tujega jezika v šoli. Krčenje jezikovnih ur se že danes pozna pri dijakih, ki se ne znajo več gladko in jedrnatno izražati, ampak se že približujejo tistemu nerodnemu, telegrafskemu slogu, ki je komaj še dopustno za kakšnega suhega tehnika.

Slovinci smo majhen narod in moramo nujno obvladati vsaj dva živa jezika. Mednarodno sodelovanje se vsak dan bolj krepi, mednarodna trgovina vse bolj razvija. Student na univerzi in tudi kasneje v poklicu mora vedno sproti črpati tuje vire iz svojega področja. To dobro vedo tudi po vseh ostalih republikah naše države, saj imajo povsod po dva živa jezika. Enako ravnaajo vsi manjši narodi in celo večji narodi posvečajo učenju jezikov večjo pozornost.

Z reduciranjem pouka na en sam jezik bomo nujno prišli na samo nemščino ali angleščino.

Čeprav vsi dobro poznamo praktično važnost nemščine za malega človeka in pomembno razširjenost angleščine v današnjem svetu, se nam zdi čisto nedopustno, da bi bili romanski jeziki, praktično pri nas francoščina, skoraj čisto izrinjeni. Francoščina nudi še danes iste logične in estetske kvalitete kot nekdanj in je še jezik države, ki je med vodilnimi silami v znanosti in umetnosti.

Treba je slednjič nehati z eksperimentiranjem pri sistemih jezikovnega pouka. Ze 15 let se pri nas menja položaj jezikov na naših šolah skoraj vsako leto. Napravimo slednjič načrt, ki bo trajal vsaj 10 let. Toda ta načrt naj temelji na nekem razumnem ravnotežju tujih jezikov, upoštevajoč pri tem vse praktično in kulturno pomembnost posameznega jezika. Ne pozabimo, da opravljamo s pretiranim uvajanjem nemščine v srednje šole prav tisto vlogo, ki bi jo sicer vršil nekdanji Schulverein ali polpretekli Kulturbund, ki bi mladino psihološko infiltriral z nemškim duhom.

Romanisti z ljubljanskih šol, zbrani na sestanku dne 24. aprila, smo soglasni in odločno zahtevamo, da se v popolne gimnazije uvede učenje dveh tujih živih jezikov, od katerih naj drugi začne teči vsaj z višjo gimnazijo in s tremi tedenskimi urami. Pri izbiranju teh jezikov pa naj bo en romanski jezik. Le na ta način bomo dosegli pri naših dijakih primerno izobrazbo in zadostili glavnim potrebam življenja.

Aktiv profesorjev romanistov v Ljubljani

Program

RADIIJSKIH ŠOLSKIH UR

od 4. maja do 9. junija

Za nižjo stopnjo:

- 4. maja: »Udomačeni sloni«: nadaljevanje oddaje »Kako love slone« (za 3. in 4. razred);
- 11. maja: »V solarni ob našem Jadranu«: reportaža o delu in pomenu te industrijske panoge (za 3. in 4. razred);
- 18. maja: »Kobilice«: razvoj, način življenja in škoda, ki jo zamožejo napraviti kobilji roji — dramatizacija s pomočjo personifik. (za 2., 3. in 4. razred);
- 25. maja: a) »Ob Titovem roj. dnevu«, b) »Nekaj partizanskih v besedi in glasbi« (za vse 4. razrede);
- 1. junija: »Poslušajmo zgodbe« — ob Tednu matere in otroka (za vse 4. razr.);
- 8. junija: »Srečni princ« — slušna igra po pravljici Oskarja Wilde-a (za vse 4. razrede).

Za višjo stopnjo:

- 5. maja: »In nastalo je mesto...« zgodovinske silke;
- 12. maja: »Gospodar divjine« — iz življenja leva Simbe;
- 19. maja: »Letalci pripovedujejo« — ob Dnevu letalstva;
- 26. maja: »Sprehod po poldnevniku« zemljepisna reportaža od tečaja do tečaja po enem izmed mednarodnih;
- 2. junija: »V industrijski šoli TAM« — reportaža o namenu in delu šole, o življenju učencev; oddaja da lahko dijakom pobudo pri izbiri poklica;
- 9. junija: »Počitnice so pred vrati« razgovor o plavanju, turizmu in taborjenju.

Kako bi ocenjevali „Družbeno in moralno vzgojo“?

Ali sploh moremo ocenjevati in adekvatno izraziti oceno iz predmeta družbene in moralne vzgoje?

Ne da bi se spuščali v zamotano psihološko analizo moralnega vzgojanja, bi mogli postaviti kot izhodišče moralne vzgojenosti: moralno prepričanje in kot njen smoter: moralnemu prepričanju odgovarjajoča dejavnost.

Kaj lahko dosežemo pri pouku družbene moralne vzgoje? V najslabšem primeru samo spoznanje neke moralne norme, v najboljšem primeru pa kot rezultat moralnega čustvovanja in moralnih sodb: moralno prepričanje, prepričanje o nujnosti določenega elementa socialistične morale ozir. socialistične morale kot celote.

Ali gre potem takem za primarnost zavesti? Na videz da, v resnici pa ne, ker gre za doživetje moralnih vrednot, ki so plod dejavnosti človeštva v njegovem razvoju.

Ali bi bila ocena dijakove dejavnosti pri pouku družbene moralne vzgoje že ocena njegove moralnosti? Dvakrat ne! Prvič sploh nimamo objektivno veljavne metode za tako ocenjevanje, drugič pa, če bi tudi mogli oceniti dejavnost dijakov pri pouku družbene in moralne vzgoje, bi to bila morda šele 1/3 ocene njegove moralnosti. Manjkala bi še ocena njegove moralne dejavnosti v šoli in izven nje.

Torej je ocenjevanje iz predmeta družbene moralne vzgoje možno. Taka ocena pa lahko predstavlja zaradi izredne kompleksnosti ocenjevanja moralnosti vedno le samo odstotek objektivno veljavne moralnosti nekega dijaka.

Mi moremo ocenjevati moralno dejavnost načrtno znanterat le v šoli in še to pod zelo težkimi pogoji. To pa samo delni rezultat tiste dijakove moralnosti, ki more temeljiti ali izhajati iz pouka družbene moralne vzgoje. Ocena dijakove moralnosti bo torej v vsakem primeru vedno le relativna, ker se nanaša na šolsko področje dijakovega udejstvovanja.

Ali moremo zajeti dijakovo moralno zadržanje in njegovo moralno dejavnost v šoli z oceno iz vedenja? Ne moremo — kajti ocena iz vedenja zajema predvsem šolsko discipliniranost, ki je pa le eden izmed elementov socialistične morale.

Ali moremo to oceno izraziti s številko? Ne — takih števil, s katerimi bi mogli ocenjevati vzgojenost človeka, ni. Res — življenje ni matematika. Najobjektivnejša bi bila kratka karakteristika dijaka. Ker pa

»Družbeno in moralno vzgojo“?

bi bilo tako ocenjevanje v praksi težje izvedljivo, bi se mogoče omejili na ocene, kot vztrajno, prizadevno, marljivo, nemarljivo itd.

Da bi pa taka ocena dijakove moralnosti v šoli ne bila gola formalnost, samo zunanji videz, je nujno, da bi ta ocena temeljila na načrtnem opazovanju dijakov.

Psihološka sekcija Pedagoškega društva naj bi izdelala podrobna

»Ste pač še novinci«

Pred nedavnim sem se peljala z avtobusom iz Ajdovščine proti Postojni. Za mano je sedela ženska srednjih let in se prav živahno spuščala v razgovor z nekoliko starejšim moškim. Saj boste uganili, kam je bil usmerjen njun pogovor — seveda, o plačah sta razpravljala.

Rahli znaki živčnosti so razodevali ženskin poklic. Bila je učiteljica. Od kod in kam je potovala, ne vem.

»Dokler sem imela začetniško plačo, sploh nisem mogla izhajati,« je dejala. »Sedaj je malo bolje. Mož zasluži, dobivam pa tudi otroško doklado.« Po teh besedah sem ugotovila, da je učiteljica poročena. Nato je dalje pripovedovala možu o svojem službovanju. Mož je z zanimanjem sledil njenim besedam in večkrat pritrilno pokimal. Izraz mu je govoril, da bi tudi on rad nekaj povedal, a ni mogel do besede, kajti ženska je bila pač — ženska.

Zdi se mi, da ni ta učiteljica prav nič pretiravala. Le to mi ni bilo všeč, da je s svojim govorom zabavala vse potnike. To je končno le stvar prosvetnih delavcev in se da tudi kje drugje povedati. Prosvetni delavci imamo svoj časopis, kjer lahko odkrito povemo svoje misli, kot jih bom n. pr. jaz:

Pred sedmimi meseci sem odšla v službo, polna idealov, s katerimi so nam osvetlili učiteljski poklic na učiteljsku.

Če ima človek veselje do vzgojno-izobraževalnega dela, premaga vse težave, ki bi ga ovirale pri izvrševanju tega poklica. Toda ne gre in ne gre. Priznati moramo, da ima res vsaka stvar svojo materialno osnovo. Brez te tudi mi ne moremo uspeti v življenju. Dokler pa bomo imeli začetniki tako nizke plače, bomo res, kakor je govoril neki članek v Prosvetnem delavcu, še vedno čakali s polnimi kovčki, kdaj

navodila za načrtno opazovanje dijakov. Vsak razrednik naj bi vodil poleg drugih uradnih knjig psihološko popisnico kot posebno uradno knjigo, ki bi jo lahko uvedli že s prihodnjim šolskim letom. Ugovor: saj imamo že sedaj dovolj delal Nedvomno — psihološke popisnice ne bi uvedli zato, ker bi imeli premalo dela, tudi ne samo zato, da bi ne bila ocena dijakove moralnosti formalna, ampak ker bi si s tem svoje delo v mnogih pogledih olajšali, predvsem pa tudi vsestransko izboljšali

B. L.

nas bodo premestili bliže doma; pa ne zato, ker nimamo pravičnega odnosa do učiteljskega poklica, ampak zato, da nas bodo starši lažje podpirali. Če pa je n. pr. učiteljica doma iz krškega okraja in službuje v goriskem, je to zelo nerodno. Saj za pravi skoraj pol plače za vožnjo.

Ko sem nekoč prav o teh stvareh govorila z učiteljem-upokojemcem, mi je dejal:

»Ste pač še novinci, bo že bolje!« Nisem razumela in še danes ne razumem, zakaj neki bi morali v novincu že v kal zadušiti tisti delovni elan, s katerim pride v poklic. Prvo službeno leto se mora novinec že itak boriti z različnimi težavami, ker nima prakse. Zakaj mu ne bi te težave saj malo olajšali, če je to mogoče (primerna šola in pedagoški kolektiv na šoli).

Mogoče so absolutni učiteljska še vse premalo pripravljani na velik korak, ki ga napravijo iz učiteljskega v poklic, ali pa smo pri pedagoški premalo slišali o senčnih straneh učiteljskega poklica?

Marica P.

O MATURI

(Glej tudi članek v PD štev. 8)

Pozorni bralec kratkega in suhoparnega članka s tem naslovom, ki je izšel brez moje vednosti v prejšnji številki Prosvetnega delavca, bo brez dvoma zahteval podrobnejši pojasnil o metodi gibljivih matur. Čeprav nisem imel nikoli namena pisati člankov o tem predmetu, se mi zdi potrebno dati sledeče dopolnilo.

Groba, več ali manj od osebnega okusa odvisna, uporaba opisane metode, bi nam dala naslednji provizorični rezultati:

ad 1. Pregled fakultet	Simbol
Prilagodilno - matematična	pm
Filozofska	fi
Pravna	pr
Ekonomika	ek
Tehnična	te
Agromomska in gozdarska	ag
Medicinska	me
Farmaceutvska	fa
Igralska akademija	ig
Glasbena akademija	gl

ad 2. Pregled srednješolskih predmetov v njihovi odvisnosti od posameznih fakultet:

Predmet	Fakulteta
Slovenščina	pm, fi, pr, ek, te, ag, me, fa, ig, gl
Tuji jezik	pm, fi, pr, te, ag, me, fa, ig, gl
Latinsčina	fi, pr, me, fa
Zgodovina	fi, pr, ek, ig, gl
Prilagodilno	pm, ag, me, fa
Matematika	pm, ek, te, ag, fa
Fizika	pm, te, me, fa
Kemija	pm, te, ag, me, fa

ad 3. Gibljive mature:

Tip A: slovenščina, tuji jezik, matematika, prirodopis ali fizika ali kemija.

Tip B: slovenščina, tuji jezik, latinščina, zgodovina.

Tip C: slovenščina, tuji jezik, matematika, zgodovina (splošni tip).

Tip D: slovenščina, tuji jezik, latinščina, prirodopis ali fizika ali kemija.

ad 4. Perspektive posameznih tipov matur:

Tip	Fakulteta
A	pm, ek, te, ag, me, fa
B	fi, pr, ek, ig, gl
C	fi, pr, ek, ig, gl
D	pm, fi, pr, ag, me, fa

Priatelj N.

Opomba: Članek v zadnji številki smo objavili iz materiala, ki je bil na razpolago komisiji za učne načrte. V tako okrnjeni obliki pa ni bil povsem razumljiv, zato ga danes dopolnjujemo, saj predstavlja interesanten prispevek k vprašanju mature. — Uredništvo

Prosvetni delavci, člani Zveze komunistov, člani Socialistične zveze delovnega ljudstva, politični in ljudsko-prosvetni delavci!

Pri svojem delu nujno potrebujete dve knjigi, ki sta izšli pred kratkim:

»ZMAGA SOCIALIZMA NAD DRŽAVNOKAPITALISTIČNIM BIROKRATIZMOM«

in

»VLOGA IN NALOGE SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LUDSTVA JUGOSLAVIJE V BORBI ZA SOCIALIZEM«.

Knjigi sta nadvse potreben in koristen pripomoček pri delu in študiju vseh, ki zastavljajo svoje sile za zgraditev socializma v naši deželi. Cena prvi knjigi je 200 dinarjev, drugi pa 100 dinarjev.

☆

Pravkar je izšla tudi knjiga, ki jo je napisal znani španski revolucionar in publicist Enrique Castro Delgado:

»TAJNO ŽIVLJENJE KOMINTERNE«

Ta knjiga je med najsilnejšimi pričevanji o nasilni vladavini državnokapitalistične birokratske kaste v Sovjetski zvezi in o izdajstvu moskovskih oblastnikov med mednarodnim delavskim gibanjem. Knjiga, ki jo vzamete v roko in je ne odložite prej, preden je ne preberete do konca, stane 250 dinarjev.

☆

Nadvse zanimiva je knjiga Leonharda Wolfganga:

»VIDEZ IN RESNICA V SOVJETSKI ZVEZI«

Tudi ta knjiga razkriva notranjo gnilobo družbenih razmer v Sovjetski zvezi, kakor jo je doživel avtor sam. Cena knjigi je 170 dinarjev.

☆

Priporočamo Vam tudi roman slovitega ameriškega pisatelja Johna Steinbecka

»NEGOTOVA BITKA«

V tem svojem pomembnem književnem delu opisuje pisatelj usodo poljedelskih delavcev v svoji domovini, sončni Kaliforniji. Roman se bere napeto od začetka do konca. Knjigo dobite za 200 dinarjev.

Knjige si lahko nabavite v vseh knjigarnah in podružnicah

Pismena naročila sprejema uprava »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana, poštni predal 29, proti nakazilu zneska na tekoči račun pri NB, štev. 601-T-163.

NABAVITE NAVEDENE KNJIGE ZA ŠOLSKO KNJIŽNICE IN KNJIŽNICE PROSVETNIH DRUŠTEV!

Zunec Anton:

Prispevek k pouku družbene in moralne vzgoje

(Učna ura v 4. raz. nižje gimnazije v Razkrižju)

»Pošiljam sestavek s prošnjo, da ga prečitate. Če je sestavek vreden, ga prosim objavite. V nasprotnem primeru pa mi sporočite svoje mišljenje.«

Sestavek zajema učno uro kot se je dejansko sprito tovarišev in tovarišic iz gimnazije in osnovne šole odigravala. Poročila posameznih skupin nisem vsebinsko prav nič popravil, le jezikovno.

K temu sestavku me je vodila želja, da bi se kdo uporabil to metodo ali pa objavil svoja izkustva pri pouku moralne vzgoje. Morda bi na ta način otvorili v našem listu diskusijo o pouku moralne vzgoje. Zdi se mi, da kar preveč močimo o tem vprašanju!

(Pismo tov. O. Zunece uredništvu)

Ob nastalih hospitalizaciji je v mojem razredu prišlo sledeča ura pri moralni vzgoji.

Tema: temelji dobro vzgojenega človeka.

Uvod. V življenju srečujemo mnogo ljudi. Vsi nam niso enako všeč. Ugotavljamo, kdaj nam n. pr. sosed, sopotnik itd. bolj ugaja. Zavestno sem usmeril razgovor tako, da so učenci odkrivali lastnosti, ki jih ima dobro vzgojen človek (vjednost, olikanost). Po premisleku smo prišli do ugotovitve, da je človek družbeno bitje. Zaradi tega mora uravnavati svoje odnose do drugih ljudi in do skupnosti. Torej so potrebne navade in obziri, ki ustvarjajo pravilno sožitje med ljudmi. V diskusiji o vprašanju kaj je potrebno, da so ti odnosi pravilni, smo prišli do zaključkov, ki sem jih napisal na tablo. Dobro vzgojen človek združuje v sebi sledeče lastnosti:

1. snago in zdravje,
2. oliko in vjednost,
3. poštenje in predanost,
4. pridnost.

Delo. Učencem sem predlagal, da se razdelimo v štiri delovne skupine. Vsaka delovna skupina je prevzela nalogo, ko-

likor mogoče vsestransko analizirati eno od navedenih področij, vse ugotovitve pribeležiti in izbrati poročevalca skupine. Skupine so se razšle po učilnici. Razvilo se je živahno delo. Vsi so prizadevno sodelovali. Ustavljaj sem se pri posameznih skupinah, se zanimal za delo in tu in tam nekaj svetoval. V delo skupin sem se prav malo vmešaval, ker sem hotel, da učenci in učenke samostojno ustvarjajo. Delo po skupinah je trajalo približno 10 minut.

Po zaključnem delu po skupinah se je razvilo poročanje. Izbrani poročevalci so imeli svoja poročila pripravljena. Izrazili sem željo, da poročevalci podajo svoja poročila prosto, čeprav so bila napisana. Poročilo smo sledili vsi in kritično sodelovali.

Poročevalci prve skupine, ki je obdelala področje »snaga in zdravje«, je podal naslednje poročilo:

»Snaga je potrebna vsakemu poedincu in družbi. Od snage je odvisno zdravje poedince, kakor tudi tistih, ki žive z njim v skupnosti. Če je zdrav poedinec, je zdrav tudi narod. Bolni človek nima volje do dela, čuti se utrujenega in ni sposoben izpolnjevati najvišje dolžnosti vsakega državljanca, ki je — obramba domovine. Bolnik ne more skupnosti koristiti. Do takega človeka pa izpolnjuje skupnost svoje obveznosti, ki se kažejo v tem, da ga zdravijo. Zato imamo bolnišnice, ambulante. Zdrav in sposoben človek ima voljo do dela, koristi skupnosti in lahko brani svojo domovino, če je to potrebno. Da je človek zdrav, se mora ravnati po higienskih pravilih. Vsak človek lahko do neke mere vpliva na svoje zdravje in na zdravje svoje okolice. Upoštevati mora tale navodila: zdravje si krepi s športom, s telovadbo, kopanjem in sončenjem, izleti itd. Ze stari narodi so cenili zdrave ljudi. Pri Grkih je veljal pogovor: zdrav duh v zdravem telesu.«

Učenec je svojo nalogo dobro rešil, kar mu je priznal tudi razredni kolektiv. V diskusiji, v katero so učenci in učenke živahno posegali, smo delo prve skupine še dopolnili. Ponovno smo podčrtali pomembnost zdravega človeka in zgradili in obrambi domovine. Govorili smo tudi o odporu našega ljudstva proti okupatorju. Dotaknili smo se tudi škodljivih navad kajenja, pitja, ponočevanja.

Poročevalci druge skupine, ki je obdelala področje »olik in vjednost«, je podal za svojo skupino sledeče poročilo: »Vsak človek mora biti vjednost do starejših, do svojih vzgojiteljev, učiteljev, do svojih tovarišev. Priskočiti mora na pomoč, če je kdo v sili. Pomagati mora tovarišem pri učenju.

Kadar govorimo, moramo biti v govoru skromni. Starejšemu moramo v govoru dati prednost in mu ne smemo segati v besedo. Tudi v vlaku in drugih javnih prostorih moramo dati starejšemu prednost. Če vidimo, da starejši stoji, mi moramo dati prednost in mu odstopiti svoje mesto. Vsakega starejšega moramo pozdraviti z odkrivanjem ali s priklonom glave.

Tudi pri mizi moramo biti olikani in vjedni. Pri jedi moramo pravilno uporabljati jedilni pribor, lepo jesti in pri meri sedeti. Ne smemo se naslanjati na mizo. Z žepnim robcem moramo zasliniti usta kadar kašljamo ali kihamo. Žepni robec moramo nositi vedno v levem žepu in ga uporabljati z levo roko, ker se z desno rokojem.

Vjednost vsakega človeka se kaže tudi v tem, da čuva svoje zdravje. Vsak človek mora paziti na zdravje drugih, kajti človek je družbeno bitje.

Vsak človek mora upoštevati pravila vjednosti, kajti s tem čuva svoj ugled, ugled svoje okolice in države.

Priznati smo morali, da sta ta skupina in njen poročevalci dobro opravila svojo nalogo. Diskusije ni bilo. Potrebno se mi je zdelo, da sem ponovno sprožil razgovor o naših odnosih, ki naj vladajo v razredu, posebej pa o odnosih do starešev. Ugotovili smo, da so v teh odnosih razlike. To smo primerno podčrtali.

Na vrsto je prišel poročevalci tretje delovne skupine. Podal je o »poštenosti in predanosti« naslednje poročilo:

»Pošten človek ima pravilne odnose do vsakega delovnega človeka in do vsega delovnega ljudstva. Pošten človek je tudi odkritostren. Ničesar ne zadržuje za sebe temveč pove svoje mnenje drugim. Pošten človek je tudi resnično ljubezen in sovrži resnično ljubeznost nasprotno lastnost — laž. Pošten človek je tudi olikan. S poštenostjo je tudi povezana predanost. Predan človek žrtvuje tudi svoje življenje, če je to treba. Ta lastnost je prišla v polni meri do izraza v narodnoosvobodilni vojni. Takrat so se naši borci žrtvovali za svobodo in boljše bodočnost našega naroda.«

Seveda ni ta skupina zajela vse problematike in zvezi s predanostjo. Zato je bilo potrebno to poročilo dopolniti. Govorili smo o požrtvovalnosti in sebičnosti, ubogljivosti, doslednosti, izpolnjevanju dolžnosti in obljub, o sebičnosti in končno smo podčrtali ljubezen in spoštovanje do vseh delovnih ljudi naše države. Pravilno smo tudi vrednotili predanost naših narodov pri skupnih naporih za ohranitev svetovnega miru in sožitja med narodi.

Nato smo predali besedo poročevalki četrte skupine. Njena naloga je bila poročati ugotovitve iz področja pridnosti.

»Človek mora biti samodiscipliniran, samokritičen in vztrajen. Tovariško se mora vesti do drugih, imeti mora razumevanje za nesrečo vsakega. Utešiti mora vse najpoptovnejše človeške lastnosti, ki so nastajale v človeški družbi. Treba je pokazati voljo do dela in vztrajnost. Dane naloge je treba do konca izvršiti.

Naši socialistični domovini so potrebni pridni ljudje, ki bodo znali najti in izkoristiti ogromno rudno bogastvo, ki leži v notranjosti naše zemlje. Potrebni so novi graditelji, ljudje z vero v lastne sile in v sile našega ljudstva. Smoter in smisel naše revolucije je, spremeniti našo državo iz zaostalosti v napredno industrijsko kmetijsko državo z najnaprednejšo tehniko. Tako bo postala enakopravna med drugimi državami ter močan

ŽIVAHNI STIKI Z INOZEMSKIMI ŠOLSKIMI DELAVCI

Naša združenja so povabila v goste sedem vodilnih predstavnikov angleških organizacij šolskih delavcev, ki štejejo nad 200.000 članov. Prišli so inšpektor ministrstva g. Riddy, ga. M. F. Adams, predsednik mednarodne federacije organizacij srednješolskih profesorjev, g. O. Barnett, predsednik nacionalne zveze učiteljev, g. Caton, blagajnik te zveze, g. V. R. Hecker, direktor St. Dunstan's College, g. Johnstone, podpredsednik združenja profesorjev in g. Dent, sodrudič za pedagoška vprašanja pri »Times«. V dneh od 14. pa do 29. aprila so si ogledali naše šole in kulturne institucije v Ljubljani (tu so se porazdelili na klasično gimnazijo, učiteljske, Ledino, gluho-nemico, TSS, vrtec na Poljanah, Gradbeni tehnikum in metalurški inštitut), na Reki, v Splitu, Zagrebu in Beogradu. Ob povratku je v prijateljskem razgovoru g. Dent izjavil, da »vlagajo naši učitelji in učenci v svoje delo silen entuziazem.«

Istega dne, ko so Angleži zapuščali našo državo, je dopotovala na Jesenice skupina danskih šolskih delavcev. Tudi ti so gostje naših združenj in vračajo obisk, ki so ga naši prosvetni delavci napravili jeseni v Dansk. V skupini so: ga. A. M. Nörvig, direktor eksperimentalne šole v Kopenhagenu, ga. Bodil Koch, član parlamenta (socialistična stranka), g. B. Jensen, šolski nadzornik, g. A. Nörfelt, upravitelj vadnice, g. J. Novrup, upravitelj višje osnovne šole, g. H. Johansen, profesor srednje šole. Vsi so seveda tudi funkcionarji učiteljskih združenj. Danska delegacija bo ostala pri nas do 15. maja in si bo tačas ogledala učne in znanstvene ustanove v Beogradu, Sarajevu, Mostaru, Dubrovniku, Splitu, Zagrebu in Ljubljani. V Ljubljani se bo mudila 14. in 15. maja.

»SLOVENSKEGA POROČEVALCA«

Mladina se bo junija odločala za razne poklice

V enem članku ni mogoče obsesti obširne snovi, kako ugotovljati sposobnosti za razne poklice, saj se s tem psihologija bavi že desetletja in proučuje sposobnosti otrok in odraslih ljudi za razne veje gospodarske dejavnosti.

Rad bi se nekoliko pomudil pri nekaterih važnih problemih, o katerih menim, da bi o njih moral vedeti vsak. Otroci, ki se pripravljajo na veliko odločitev, kam se bodo usmerili, zaslužijo izredno veliko pozornosti in pomoč pedagogov. Odločitev za poklic ne sme biti loterija, kar mnogokrat je, pač pa pretehtana stvar, saj je zadovoljstvo v poklicu ena najvažnejših zadev za človeka in družbo. Družbi ni vseeno ali so ljudje v poklicu zadovoljni ali ne. Zadovoljen človek v poklicu bolje napreduje, več ustvarja, delo mu ni breme, pač pa ustrezno udejstvovanje. Odnos do poklicnega usmerjanja je torej važen družbeni problem in sem menja, da lahko store učitelji v tem izredno veliko. V bodočem poklicnem usmerjanju bo prav šola tista, ki bo lahko po določenih metodah načrtno opazovala otrokove sposobnosti in dala dragocene podatke poklicnim svetovalnicam.

Kaj naj torej stori učitelj, da pomaga reševati problem usmerjanja v poklice?

Ko se vršijo roditeljski sestanki, zelo pogosto slišimo: »Kaj, čim, da bo otrok do polne učenosti, potem se gre učiti.« Pri tem seveda taki starši ne mislijo na uspešno dovršitev osebnostnega šolanja, pač pa, da se otrok enostavno otrese šole.

Ta izrabljena in skrajno nevezljiva parola demobilizira otroke: za poklice je dober vsakdo, če kaj zna ali ne. Učitelj bo storil veliko, če bo staršem dopovedal, da je zahteva po predizobrazbi vsakega otroka, da nismo več daleč, ko bo za vsakega otroka potrebno uspešno dovršeno osebnostno šolanje. Veliko je že poklicev, za katere se danes zahteva izobrazba nižje gimnazije (trgovina, elektrostrojka, skoraj vse industrijske šole so lani zahtevale najmanj dva razreda gimnazije itd.). Parola »saj se bo šel učiti in ni važno, če zdelo mora izginiti. Do ročnih poklicev moramo pri starših osterbiti prav tako obveznost, kot smo do tistih, v katere so najbolj zaverovani. Veliko učencev v letu 1952 ni moglo v uk zaradi tega, ker je bila njihova predizobrazba pomanjkljiva in so primeri, ko so bile učne pogodbe zaradi tega razveljavljene. Prav zaradi tega bi moral vsak učitelj poznati pogoje predizobrazbe za posamezne poklice. Za srednje strokovne šole je in ostane zahteva dovolj šena nižja gimnazija s sprejemnim izpitom. Res bo, da znanje ni edino merilo za uspešno udejstvovanje v strokovnih šol, ker bi se morala izvršiti še psihotehnična preizkušnja. Vendar je zaenkrat sprejemni izpit edino sredstvo, ki služi šolam pri sprejemu kandidatov. V bodoče, ko bo možno otroke tudi psihotehnično preizkusiti, bo stvar nekako drugačna. Za ostale poklice, kvalificirane delavce, pomočnike, pa se predizobrazba predpisuje za vsako stroko posebej. Letos bo na tisoče absolventov niž. gim., zato bo izbor mnogo večji in se bo zahteva po predizobrazbi tudi povečala. Pogoje za posamezne poklice predpisuje vsako leto Svet za prosveto in kulturo LRS.

V preteklih letih je iz nižjih gimnazij prišlo v srednje strokovne šole in višje gimnazije do 20% absolventov, v bodoče se bo ta odstotek znižal verjetno na 10 do 15%.

Ogromna večina mladine se bo torej usmerjala v razne poklice za kvalificirane delavce. To narekuje vsem učiteljem, da poznajo pogoje za poklice in da posvečajo tem problemom posebno pažnjo.

Pri nas je zelo razširjeno mnenje o »boljših« in »slabših« poklicih, oziroma, kakor pravijo nekateri, »o višjih« in »nižjih« poklicih. Za nižje štejemo ročne poklice ali poklice kvalificiranih delav-

cev, za višje pa uradniške, akademske itd. Starši morajo spoznati, da take delitve poklicev v naši državi ni, da so vsi poklici važni in spoštovani in da naj se odločanje za poklice vrši le po sposobnostih in nagnjenju, ki jih otroci imajo. Nekdo je lahko zelo slab uradnik, morda so pa njegove sposobnosti takšne, da bi bil odlični mojster, obrtni pomočnik, kvalificiran delavec. Zaverovanost staršev v neki poklic še ne pomeni, da bo izbira za otroka pravilna, če nima sposobnosti zanj. Zato je pri marsikaterem otroku odločanje za poklice loterija, ker niso bile pretehtane njegove sposobnosti, ampak se je odločitev izvršila po drugih vidikih.

Starši sprašujejo vzgojitelje vse: kakšne poklice imamo, kje so strokovne šole, ali je otrok sposoben za ta ali oni poklic, kje so prazna mesta itd. Iz tega sledi, da mora učitelj poznati vsaj po imenu glavne stroke in poklice v industriji in obrti (poklici in stroke so naštet v Ur. l. FLRJ, št. 1950). Razumljivo je, da učitelj ne more poznati tudi poklicnih zahtev, ker je ta materialno obsejna in še nimamo nikjer izdelanih tako imenovanih poklicnih slik, vendarle starše lahko napotimo, da se sami prične zanimati, kje taki poklici sploh so in da glavne poklice in stroke vsaj po imenu poznajo. Za vsak poklic mora otrok imeti določene duševne in telesne sposobnosti. Prav zadnje se večkrat za nemarja ali pa se jih šteje za manj važne, čeprav so telesne sposobnosti včasih odločilne za prežgodnji razvoj otrokove osebnosti, ki bi sicer ne nastopila, če bi jih pri izbiri poklica upoštevali.

Za odločitev v poklic je zelo važna otrokova razgledanost. Ta pa raste s politehničnim vzgojo, ki lahko v ogromni meri razvija sposobnosti in nagnjenja za razne poklice. Zdi se mi, da o politehnični pouku pri nas zelo malo razpravljamo. Zanimanje politehnične vzgoje je v poklicni vzgoji velika po-

manjkljivost. Politehnišizacije ne smemo smatrati kot pridobitev nekih stalnih navad ali pridobitev nekega strokovnega znanja v smislu znanja stroke določenega poklica. Smisel politehnišizacije je v prebujanju interesa za tehniko in v razvoju delovnih sposobnosti. Politehnično lahko otroka vzgajamo vsak dan, v šoli pri pouku na ulici, v življenju, sprehoju itd. Otroci spozna ob enem poklicno delo. Tisti, ki poučujejo na strokovnih šolah, pogrešajo pri mladini, ki prihaja iz splošnoizobraževalnih šol, ročnih spretnosti. Zato je zelo hvaležno polje udejstvovanja mladine v kroških ljudske tehnike, ki je dala dobre rezultate, če so kroške vodili ljudje, ki so obvladali stroko in imeli smisel za poklice. S takim načinom dela se izoblikuje življenjski cilj — bodoči poklic. Otroci spoznajo, da je tehnika stvar kolektivnega ustvarjanja, ekonomičnosti dela in proizvodnega postopka in da je vsak člen, to je vsak poklic v tej celoti važno poglavje, brez katerega ni mogoče ustvarjati velikih stvari.

V bodoče bo šola morala imeti pri odločanju za poklice večjo besedo. Ne smemo pa tega napadno razumeti. Nič ne pomeni staršem pravice, da odločajo o otrokovem poklicu. Staršem moramo pomagati s tem, da jim damo podatke, ki jih samo šola lahko da, to je z rezultati opazovanj, ki jih vršijo učitelji v šolski dobi. Taki podatki so dragoceni prav v trenutku, ko se starši odločajo, kakšen poklic naj njihov otrok v življenju ima. Pri odločanju za poklice so zelo važne nekatere karakterne črte otrokovega značaja: njegova volja, koncentracija, orientacija v delu, odnos do dela, natančnost, čustveno življenje itd. Koliko laže bi bilo delo bodočih poklicnih svetovalcev, ko bi ti imeli dovolj podatkov iz šolske dobe.

Menim, da bomo problematiko poklicne vzgoje morali načrtno reševati in da je pred nami ogromno delo. Poklicno usmerjanje je problem naše šole, del dolžnosti vsakega vzgojitelja.

Bertoncelj Ivan

Priprava inštruktorjev za praktični pouk

Pouk v šolskih delavnicah je pouk posebne vrste, zato ga ne moremo gledati na pedagoške in metodne prijeme istovetno s teoretičnim poukom. Tu ne moremo govoriti o gradnji ene učne ure, temveč govorimo o pripravi za en delovni pouk, to je 4 do 8 ur; kolikor jih učenci prebijejo en dan v šolski delavnici. Kljub temu, da smo dosegli v praksi že dobre uspehe, vendar lahko po dosedanjih izkušnjah trdimo, da se inštruktorji še premalo pripravljajo za praktični pouk z učenci, na drugi strani pa, da se mnogi med njimi niti ne znajo pripraviti. Zato je moj namen, da v tem članku osvetlim obseg, potek in način priprave za praktični pouk.

Priprave za pouk ne izvršimo za vsak delovni dan ločeno, temveč za določeno skupino faz dela, ki jih bodo učenci vadili na enem učnem delu. Govorimo lahko torej o pripravi za učno delo, ki lahko traja več delovnih dni. Z ozirom na obseg in značaj pa delimo priprave na naslednja poglavja:

- a) študij učnega načrta;
- b) izdelava prototipa učnega dela po načrtu in študiju tehnološkega procesa dela;
- c) priprava materiala za vsa učna dela učencev;
- d) priprava orodij za ozirom na tehnološki proces obdelave;
- e) priprava načrtov in delavniških risb;
- f) sestava in tolmačenje navodil, kaj naj učenci skicirajo in vpšejo v delavniški dnevnik;
- g) korigiranje delavniških dnevnikov učencev;
- h) sodelovanje pri ocenjevanju učnih izdelkov učencev;
- i) vodenje dnevnika priprav.

Vsi učenci morajo izdelovati učna dela po načrtih, ki jih pripravi tehnična pisarna delavnic ali pa predavatelj tehničnega risanja. Potrebno je, da inštruktor sodeluje pri sestavi tehničnega poročila. Načrt naj bo dobro preštudiran, v primeru pomanjkljivosti in nejasnosti naj ga vrne tehnični pisarni v dopolnitev.

Se preden začne z izdelavo učnega dela, preštudira in sestavi vrstni red tehnološkega procesa, ali vrstni red izvajanja faz dela, ki naj jih vnesi v dnevnik priprav. Pri procesu izdelave bo videl ali je vrstni red in način predvidenega procesa obdelave v skladu s praktično izdelavo in organizacijo dela. V kolikor se mu pri delu pokaže, da je boljše, prikladnejši drugi način ali vrstni red, se posluž tega, v dnevniku priprav pa izvrši korekturo. Razumljivo je, da mora biti učno delo, ki ga izdela inštruktor, prvovrstno, tako da ga lahko postavi pred učence kot vzoren komad učnega dela.

Ker nekaterim inštruktorjem manjka ročne spretnosti in privajenosti, je priporočljivo, da se prototipi učnih del, ki jih izdelajo inštruktorji, ocenijo in v primeru, da izdelek ni bil ocenjen z najboljšo oceno, zahteva ponovna izdelava. V splošnem naj velja načelo, da je inštruktor lahko samo tisti strokovnjak, katerega prototipi učnih del so izdelani s takšno stopnjo kvalitete, da bodo ocenjeni z najvišjo stopnjo ocenjevalne lestvice.

Po tako izvršeni predhodni pripravi inštruktor pripravi in prevzame vs material za učna dela učencev. Pri procesu izdelave prototipa je ugotovil, katero orodje in pripomočki so potrebni za izdelavo in na temelju tega dvigne iz orodjarne še manjkajoče orodje. Paziti je treba na to, da bo vse orodje v enakem stanju in enake kvalitete.

Delavniške risbe — načrte učnih del inštruktor ponovno pregleda, nato jih uvrsti v vlagalne mape tako kot zahteva vrstni red izvajanja faz dela ali posameznih delovnih učnih del. Učencem ne odda celotne delavniške risbe, temveč posamezno za vsak sestavni del skupaj z materialom. Ko učenec konča z delom, vrne inštruktorju z načrtom tudi izdelek, ki se odda ocenjevalcu, nakar prevzame drugo delavniško risbo in material. Ko imajo učenci izdelane vse detajle učnega dela, jim inštruktor te vrne skupaj z delavniško risbo, nakar izvršijo sestavljanje ali montažo. Po končanem delu se s šifro označeni izdelki predajo ocenjevalcu, načrte pa vrne inštruktor tehnični pisarni.

Glede tehničnega poročila naj učenec poda samo točke, kaj naj poročilo vsebuje. Pri tem se ne sme pozabiti, da je treba posamezne težje faze dela v delavniškem dnevniku posebej obdelati. V kolikor izdelava učnega dela ne traja predolgo, je najbolje, da se delavniški dnevnik korigirajo po izvršenem učnem delu. Navdve važna naloga inštruktorja je, da učenec pravilno prikaže nujnost vodenja dnevnika in da jim vzbudi ljubezen do tega dela, ker le v tem primeru je namen vodenja delavniškega dnevnika dosežen.

Pregled in korigiranje delavniških dnevnikov naj inštruktor izvrši po štirih vidikih: ob upoštevanju pravil skiciranja in tehničnega risanja, vsebine tehničnega poročila, pravilnosti in estetičnosti tehnične pisave in pravopisa. Zato je priporočljivo, da se tozadevno poveže s predavateljem tehničnega risanja in slovensčine. Po korigiranju, ko inštruktor vrača delavniške dnevnike, naj vsi učenci prisostvujejo.

Izdelke naj ocenjuje ocenjevalec, nikdar pa inštruktor. Če šolska delavnica nima posebnega ocenjevalca, naj predavatelj svet določi inštruktorje, ki bodo ocenjevali izdelke letnikov ali razredov, v katerih ne poučujejo. Razumljivo je, da morajo biti vsa učna dela šifrirana, da se tako izognemo vsaki pristranosti. Ocenjevalec ocenjuje samo učni izdelek, za karakteriziranje učenčeve sposobnosti pa so potrebne še druge ocene (zanimanje, dojemljivost, način dela, vztrajnost, svrtnost, privrženost, čas izdelave itd.). Kar pa ocenjuje inštruktor pri samem praktičnem pouku. Svoje in ocene ocenjevalca vnese v ocenjevalno praktičnega pouka, nakar jih v obliki diagrama prikaže učencem. Ocenjevanje mora biti vedno na tekočem in rezultati učenecem dani na vpogled.

Dnevnik priprav inštruktorja naj bo po vsebini in obliki tak, kot učenecve delavniški dnevnik z razliko, da ga učenci vpšejo po končanem učnem delu, inštruktor pa v obliki priprav pred začetkom praktičnega pouka, za katerega izvrši pripravo.

Primožič Karel, Cerkno

Razpis

za vzgojno oseboje v počitniških kolonijah in pionirskih taborjenjih

Okrajne ljudske odbore, šole in vse ostale faktorje obveščamo, da je bila organizacija počitniških letovanj za leto 1953 prenesena iz sektorja prosvete na organe zdravstva in socialne politike. Zato je še bolj potrebno čim tesneje sodelovanje prosvetnih organov tako pri reševanju vzgojnih vprašanj v vseh vrstah počitniških letovanj, kakor tudi pri izbiri dobrega, požrtvovalnega in kvalitetnega vzgojnega kadra.

Za vzgojno oseboje v počitniških letovanjih in pionirskih taborjenjih v času med šolskimi počitnicami razpisujemo mesta za upravne posameznih letovanj in taborjenj, kakor tudi za ostalo vzgojno oseboje in vodilce. Poudarjamo, da je vzgojno delo v kolonijah in taborjenjih odgovorno in resno, zato pričakujemo, da se bodo prijavili zanj ljudje, ki bodo z vso odgovornostjo opravljali zaupano jim nalogo.

Interesenti naj pošljejo svoje prijave najkasneje do 15. maja Upravi za počitniška letovanja pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko LRS, Ljubljana, Zupančičeva ulica 3.

Prijave naj obsegajo opis strokovnega znanja in event. prakse v tej vrsti vzgojnega dela, kakor tudi navedbo starosti ter meseca, v katerem želi prosilec delati v koloniji ali pri taborjenju. Izrazijo naj tudi željo glede razvrstitve v obmorske ali višinske kolonije oziroma v letovanja ali pionirska taborjenja. Uprava pa že vnaprej načelno odklanja vse, ki bi želeli vzeti s seboj tudi svojega otroka.

Sekretar Sveta za prosveto in kulturo LRS
F. Kimovec l. r.

Razpis

za tehnično oseboje v počitniških kolonijah

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS, Ljubljana, Zupančičeva ulica št. 3, Uprava za počitniška letovanja razpisuje za leta 1953. Potrebne predvsem dobro kuharske osebe, ekonomke, administratore in snalžike.

Interesenti naj pošljejo svoje prijave najkasneje do 15. maja na zgoraj navedeni naslov z opisom znanja, navedbo starosti in eventualne prakse pri delu v počitniških kolonijah, kakor tudi mesec, v katerem želijo biti nameščeni. Izrazijo naj tudi željo glede eventualne razvrstitve v obmorske ali višinske kolonije. Prednost ima osebe, ki je zaposleno v raznih socialnih in prosvetnih ustanovah. Oseba, ki bi želelo vzeti s seboj svoje lastne otroke, načelno odklanjamo.

Uprava za počitniška letovanja pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko LRS

Le preberite ...

TUDI SLEPA KURA VČASIH ZRNO NAJDE

Ko je prenehalo veljati v naši pojovni pedagoški dejavnosti načelo: »Ne gre zdaj več za diskusijo, kaj je važno kaj ni važno. Sedaj je najvažnejše to, da plan izvršimo in presegemo.« (Popotnik LXIV, stran 93) je bilo podanih v našem pedagoškem tisku nebroj bolj ali manj koristnih predlogov za izboljšanje obstoječega stanja na vseh področjih učno-vzgojnega delovanja. Toda skoraj vsi ti predlogi so izvenili v prazno, nihče jih ni niti ovrgel niti sprejel. Ali gre res samo za predloge zaradi predlogov? Ali res ne moremo v tem pogledu uvesti učinkovitih delovnih metod? Menim, da je dolžnost uredniških odborov, da ugotovljajo objektivno umestnost, upravičenost ali celo nujnost nekega predloga in da se glede na to ugotovitev odločijo, ali bodo neki predlog objavili ali ne.

Če pa je predlog objavljen v pedagoškem tisku, ne bi smel v nobenem primeru izveniti v prazno, ampak bi naj poskrbel za event. polemiko uredniški odbor, če je ne zmorejo člani Pedagoškega društva, ki so za to prvi poklicani. B. L.

ŠOLSKA EMISIJE RADIA ZAGREB

Zagrebski Radio je pričel 20. IV. s poskusnimi šolskimi emisijami za zagrebške nižje gimnazije in višje razrede osemletk. Pouk se vrši vsak dan po tri šolske ure (od 8.15 do 10. ure). Če se bodo obnesle, bodo pričeli uvajati v šole radio kot stalni in sestavni del splošnega pouka.

Naročila sprejema

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE V LJUBLJANI

ima v prodaji naslednji učili, ki sta pravkar izšli:

NASTANEK PLODNE ZEMLJE. Cena 880 din.

ŽITARICE IN NJIH PORABA. Cena 1985 din.

V kratkem pa izidejo še:

OD KREMENA DO STEKLA. Cena okrog 1550 din.

OD RUDE DO ŽELEZA. Cena okrog 1350 din.

NAFTA IN NJENI DERIVATI. Cena okrog 1750 din.

Vsa učila so namenjena tako osnovnim šolam kot gimnazijam in strokovnim šolam.

Naročila sprejema

Državna založba Slovenije
v Ljubljani

RODITELJSKI SESTANEK

NA OSNOVNI ŠOLI V POSTOJNI

Vrtil se je ob veliki udeležbi staršev. Manjkali so menda res samo tisti, ki jih je zadržala bolezen. Z zanimanjem so sledili predavanju tov. Habeta Fr. o spolni vzgoji.

Učiteljice na osnovni šoli so bile prepričane, da taka predavanja za starše otrok na tej stopnji niso potrebna, dokler niso odkrila celo v nižjih razredih nekaj primerov nemorálnih dejanj.

Učence so se izrazile, da bodo vse po pravici povedale, če tega tovarišica ne pove mami.

Kaj sledi iz tega? Da domača vzgoja še ni taka, kot bi jo želeli imeti. In da so še kako potrebna predavanja o vzgoji in »Vzgojna posvetovalnica«, kakršno imajo v Mariboru.

L. A.

Izšla je 1. številka OBZORNKA, revije Prešernove družbe.

Revija bo objavljala pesmi in prozo starejših in mlajših avtorjev. Prispevki poljudnoznanstvene vsebine bodo seznanjali čitatele s najpomembnejšimi dognanji na področju znanosti in umetnosti. Revija pa bo objavljala tudi prispevke za razvedrilo.

Naročajte jo pri vseh poverjenikih Prešernove družbe, v vseh knjigarnah in pri upravi na Erjavčevi cesti 12.

Letna naročnina za člane Prešernove družbe je 450.— din, za nečlane 500.— din. Naročnino lahko plačujete tudi v obrokih.

☆

POZIVAMO

vse frontne, sindikalne in ljudske prosvetne odbore in društva, zlasti pa vsa vodstva osnovnih, srednjih in strokovnih šol, zadrug ter druge prijatelje napredne ljudske knjige, da izberejo iz svoje srede tovarišice (ali tovarišice), ki bo prevzel poverništvo Prešernove družbe. Ti naj nam takoj sporoče, koliko članov bodo predvidoma pridobili, da jim pošljemo potrebno število tiskovin in navodila. Naš naslov: Glavni odbor Prešernove družbe, Ljubljana, Erjavčeva cesta 12.

☆

LETOVANJA V NAŠIH DOMOVIH

O cenah in prijavah za Dom prosvetnih delavcev v Zapužah smo poročali v 8. številki. Medtem nam je upravnik obvestila, da se zanima za Zapuže tudi večja skupina iz Francije. Naši prosvetni delavci imajo seveda prednost, morajo pa se prijaviti zaradi rezervacije do zadnjega maja!

Dom prosvetnih delavcev na Jezerskem razpolaga letos samo s štirimi sobami (vsaka za dve osebi). Prijavite se neposredno šolskemu upravitelju Jezersko. Rezervacije do konca maja (za julij) in do konca junija (za avgust). Dnevni penzion (s 40% popustom) din 350.—

Dom prosvetnih delavcev v Rogški Slatini. Razpolaga samo s sobami. Za vsa pojasnila se obračajte naravnost na upravnico doma.

☆

Ekskurzije v Ljubljano naj narode kosilo in večerjo v Studentski menzi, Trg revolucije 1 (Kazina). Kosilo 60.— din, večerja 40.— din.

☆

Obvestilo uredništva. Redakcijo te številke smo zaradi treh dela prostih dni morali zaključiti že 28. aprila. V tej številki zato naši bralci ne bodo našli poročila o 2. seji Sveta za prosveto in kulturo LRS, ki je bila 29. aprila. Ker je Svet razpravljati tudi o »boštanjski aferi«, smo odložili objavo vseh dopisov, ki so nam bili zaradi nje poslani.

MATURANTI državne učiteljske šole iz leta 1933 homo letos proslaviti 20 letnico mature. — Šošolci, ki boste brali ta oglas, se z dopisnico oglašate podpisane, ki predlaga, da bi 20 letnico mature obhajali v Cerkljah pri Kranju. Avtobusna zveza za Ljubljano je odlična, prenočišča bodo preskrbljena. Fantje šošolci in žene mojih šošolcev, ki ste tudi važne, če soglašate s predlogom, hitro napišite odgovor na naslov:

Slapar Niko,
učitelj osnovne šole Cerklje
pri Kranju

Prvi kongres biologov FLRJ

Razvoj bioloških znanosti v zadnjih letih, razvoj šolstva in socialističnega gospodarstva v naši državi po osvoboditvi je narekoval potrebo po združitvi vseh poklicnih biologov, kakor tudi onih, ki jih biologija na kateri koli način zanima. Tako je pri Prirodoslovnem društvu nastala 1. 1931 biološka sekcija, ki je združila vse biološke inštitute in raznih visokih srednjih in strokovnih šol, biologe iz prakse kakor tudi biologe amaterje. Odkar obstoji biološka sekcija je opravila že precejšnje delo. Največji uspeh biološke sekcije je njen strokovni časopis Biološki vestnik. Prva številka je izšla ob koncu 1. 1952. (Biološki vestnik se narača pri upravi Proteusa, Ljubljana, Vrazov trg 4.)

Biološka sekcija se je povezala tudi s podobnimi organizacijami v drugih republikah naše domovine. Na posvetovalno v Beogradu 12. in 13. X. 1951 je bil ustanovljen koordinacijski odbor, ki je povezal vsa naša biološka društva odnosno sekcije, in sklenil da se organizira Prvi kongres biologov FLRJ. Organizacija kongresa je bila poverjena biološki sekciji HPD. Kongres biologov bo v Zagrebu dne 5., 6. in 7. julija 1953. Program kongresa je naslednji:

1. Prvi dan: 1. Otvoritev kongresa.
2. Akademik prof. dr. S. Stanković: »Razvoj biologije pri nas.«
3. Univ. prof. dr. I. Pevalak: »Razvoj naše botanike.«
4. Akademik prof. dr. J. Hadži: »Izvajanje metazoa iz protozoa.«

Drugi dan: 1. Vladoje Vidanovič, asist. univ.: »Pouk biologije na univerzah in VPS.«

2. Univ. prof. dr. S. Urban: »Pouk biologije na agronomskih, gozdarskih, veterinarskih in medicinskih fakultetah.«
3. Profesor M. Grubič: »Pouk biologije na srednjih šolah.«

Delo kongresa prvega dne in drugega dne dopolnile je skupno za vse udeležence. Drugega dne popoldne in tretjega dne se bo vršilo delo po strokovnih sekcijah:

- A. Skupina sekcij za pouk biologije.
- B. Skupina splošnih bioloških sekcij.
- C. Skupina botaničnih sekcij.
- D. Skupina zooloških sekcij.

Delo kongresa vodi kongresni odbor, ki je sestavljen iz predstavnikov bioloških društev odnosno sekcij. V času kongresa bo odprta razstava biološke literature in učnih pripomočkov. Vsaka šola, ki ima kako dobro, po osvoboditvi doma izdelano učilo, naj prijavi to biološki sekciji na razstavo.

Biološka sekcija je razposlala formulirje prijavi za kongres vsem svojim članom. Kdor ni dobil formulirjev, naj se obrne na naslov: Inšpektor Ivan Lovše, Svet za prosveto in kulturo, Ljubljana, Zupančičeva ulica 3.

Biološka sekcija upa, da se bodo kongresa udeležili vsi naši biologi. Udeležba na kongresu ni vezana na članstvo v sekciji. Dolžnost vsake naše šole je, da zagotovi denarna sredstva za udeležbo na kongresu vsaj enemu delegatu biologu. Udeleženci kongresa bodo zagotovljeni popusti na željenici, v hotelih in menzah. Po kongresu je predviden izlet na Plitvička jezera.

P. U.

Vsem prosvetnim delavcem javljamo, da bo s

1. junijem

začela »LJUDSKA PRAVICA« dnevno izhajati, kot

slovenska izdaja »Borbe«

Na svojih obširnih 8—16 straneh bo prinašala poleg zanimivih in poučnih vestí iz inozemstva, kjer ima »Borba« svoje dopisnike in sodelavce, tudi obširna poročila iz življenja in dela v Sloveniji in ostalih pokrajinah Jugoslavije. Zato bo mesečna naročnina nove »Ljudske pravice« 250 dinarjev, posamezna številka pa bo 10 din.

Nova »Ljudska pravica« bo s svojo bogato vsebino vsem delovnim ljudem v pomoč pri delu, posebno pa našim prosvetnim delavcem, ki jih hkrati pozivamo, da v njej tudi sodelujejo s prispevki.

Uredništvo in uprava »Ljudske pravice« - slovenske izdaje »Borbe«, Ljubljana, Kopitarjeva 2, p. p. 42